

«Էդիթ Պրինտ» հրատարակչություն

Ավարտական հետազոտական աշխատանք

Թեմա՝ Ազգային տոների, ծեսերի կազմակերպման
առանձնահատկությունները կրթական գործընթացում

Հաստատություն՝ Գլոբ մանկական զարգացման կենտրոն

Դաստիարակ՝ Աննա Փիլիպոսյան

Ղեկավար՝ Ժաննա Ավետիսյան

Երևան 2023

Բովանդակություն

Ներածություն	_____	3
Ուսուցման մեթոդներ	_____	4
Հայ Ազգային ծեսերն ու տոները	_____	9
Սուրբ Չատիկն ու Անահիտ	_____	9
Աստվածուհին		
Չատիկին նվիրված ցերեկույթից	_____	11
հատված		
Վարդավառն ու Աստղիկ Աստվածուհին	_____	13
Նոր Տարի	_____	15
Տրնդեզ կամ Տեառնընդառաջ	_____	17
Եզրակացություն	_____	18
Օգտագործված գրականության ցանկ	_____	19

Ներածություն

Հայոց ազգային տոները տարբեր ժամանակներում տարբեր դրսևորումներ և վերաիմաստավորումներ են ունեցել: Սակայն այս տոների արմատներն այնքան խորն են եղել ժողովրդի ինքնագիտակցության մեջ, որ ժամանակի կրոնաքաղաքական փոփոխությունները նույնպես չեն կարողացել ազդել դրանց վրա: Հայկական մշակույթը հնուց ի վեր, մինչ օրս էլ, աչքի է ընկնում իր բազմաթիվ և յուրօրինակ ազգային տոներով: Մենք բոլորս այս տոները նշում ենք, որպես քրիստոնեական և եկեղեցական տոներ, սակայն այս տոների մեծ մասը գալիս է դեռևս նախաքրիստոնեական ժամանակներից:

Ուսուցման համակարգի հենց առաջին օղակից՝ մանկապարտեզից է սկսվում մանկան աշխարհաճանաչմանն ուղղված տարրական գիտելիքների յուրացումը: Հիմնականում այստեղ է ձևավորվում նրա վերաբերմունքը աշխարհի, մարդկանց, շրջապատի և վերջապես գեղեցկության նկատմամբ: Հայ երեխայի հոգում բարության և առաքինության առաջին սերմնացանը քրիստոնեական տարրական գիտելիքների ուսուցումն է:

Ուսուցման մեթոդներ

Նախադպրոցական դիդակտիկայում կիրառվում են ժամանակակից խաղային և ակտիվ ուսուցման մեթոդներ:

Խաղային մեթոդներ

Նախադպրոցականի ուսուցման պրակտիկայում առավել արդյունավետ են խաղային մեթոդների առավելությունները պայմանավորված են խաղային մթնոլորտի բարձր հուզականությամբ, երեխայի համար խաղի բնական և հոգեհարազատ բնույթով:

Ուսուցանող են խաղի բոլոր տեսակները: Սակայն ուսուցմանը հատուկ ուղղված են դիդակտիկ խաղերը, որոնք կատարում են երկու կարևորագույն գործառույթ.

- խթանում են նորգիտելիքների արդյունավետությունը,
- նպաստում են գիտելիքների ամրապնդմանը, գործածմանը և կատարելագործմանը:

Չետաքրքիր խաղային մեթոդ է երևակայական իրադրությունների խաղարկումը, որի ընթացքում երեխայի գիտելիքները և կարողությունները ձեռք են բերվում պարտադրված դերային գործողությունների միջոցով:

Ուսուցման խաղային մեթոդները խաղային հնարների բազմազանության հաշվին ունեն տարբերակված կիրառության լայն հնարավորություններ և հաջողությամբ օգտագործվում են նախադպրոցականին բոլոր ուղղություններով զարգացնելու ընթացքում:

Չարգացման հրաշալի մեթոդ է խաղի յուրաքանչյուր տեսակ:

Ուսուցման գործնական մեթոդները

Նախադպրոցականի ուսուցման գործընթացում այսօր առաջատար են համարվում ուսուցման գործնական մեթոդները, որոնց խմբին դասվում են տարատեսակ

- վարժությունները,
- փորձերը, փորձարարությունը (հետազոտումը),
- մոդելավորումը:

Վարժությունները լինում են տարբեր բնույթի՝ ընդօրինակող, կառուցողական և ստեղծագործական: Ուսուցանող, աստիճանաբար բարդացող վարժություններն իրենց ուրույն տեղն են զբաղեցնում նախադպրոցականի մտավոր դաստիարակության համակարգում: Վարժությունները հետաքրքրում են երեխաներին նրանով, որ դրանք օգտագործվում են ուսուցման ընթացքում որպես խաղային, պրակտիկ կամ աշխատանքային գործունեության մասնաբաժիններ և նպաստում են մտավոր զարգացմանը միջնորդված եղանակով:

Փորձերի և փորձարարության դերը անգնահատելի է ժամանակակից դիդակտիկայում Փորձարարության ցանկությունը բնորոշ է նախադպրոցական տարիքի երեխաներին, նրանք միշտ պատրաստ են ուսումնասիրելու երևույթների ներքին հատկություններն ու կապերը զանազան փորձերի, փորձարկումների միջոցով: Փորձարարությունը երեխայի որոնողական գործունեության յուրահատուկ ձև է, ներքին ակտիվության վառ դրսևորում: Երեխաների որոնողական, փորձարարական գործունեությունը պրոբլեմային ուսուցման հիմնական եղանակն է: Մոդելավորումը համեմատաբար նոր մեթոդ է, որի հիմքում ընկած է ուսուցանվող նյութի ներկայացումը պայմանական նմուշի՝ մոդելի ձևով: Մոդելը ուսուցանվող օբյեկտի բոլոր հատկությունները ամփոփող պատկերն է՝ ներկայացված փոխարինման սկզբունքով: Օրինակ, խմբասենյակը փոխարինվում է սենյակի հատակագծի մոդելով: Կամ, հեքիաթը ներկայացվում է սխեմատիկ նկարի, պատկերագրի (պիկտոգրամի) ձևով:

Նախադպրոցականի ուսուցման գործընթացում օգտագործվում են մոդելների հետևյալ ձևերը.

- առարկայական մոդելներ՝ ուսումնասիրվող առարկան պատկերող նկար կամ նմուշ-խաղայիք,

- առարկայա-սխեմատիկ մոդելներ՝ ուսումնասիրվող երևույթը բնութագրող ընդհանրացված պատկեր կամ սխեմա (օրինակ, բնության օրագիրը, ուր բնության երևույթները արտահայտվում են սիմվոլներով),
- վերացական մոդելներ՝ սխեմաներ, դիագրամներ, պիկտոգրամներ (սխեմատիկ նկարների շարք):
- Պատկերագրի (պիկտոգրամայի) օրինակ է հեքիաթի մոդելավորումը: Հեքիաթի պիկտոգրամայի տարբերակը առաջարկվել և նկարագրվել է Օ.Ս. Դյաչենկոյի կողմից: Նա առաջարկում է քայլերի հետևյալ հաջորդականություն. հեքիաթը ընթերցվում է և բաժանվում է տրամաբանական մասերի, դրանց երեխան տալիս է անուններ՝ վերնագրում է, որից հետո փորձում է նկարել յուրաքանչյուր մասի ընդհանուր իմաստը: Արդյունքում, ստացվում է պայմանական նկարների հաջորդականություն՝ պիկտոգրամ կամ հեքիաթի ապերցեպտիվ սխեմա:
- Երեխայի մտավոր զարգացման գործում մոդելավորման մեթոդի դիդակտիկ հնարավորությունները բազմաթիվ են և բազմանպատակ: Մոդելավորման մեթոդը ուսուցման ամենահեռանկարային մեթոդներից մեկն է:

Ուսուցման գործընթացը մանկապարտեզում կազմակերպվում է երեք հիմնական ձևերով:

Ուսուցման կազմակերպման դեռևս ամենատարածված ձևը պարապմունքն է: Պարապմունքների կազմակերպումը մեծ վարպետություն է պահանջում մանկավարժից: Այսօր առավել արժեքավոր են համարվում համալիր բնույթի պարապմունքները, որոնց ընթացքում դիդակտիկ խնդիրները լուծվում են երեխաներին ներգրավելով գործունեության տարբեր ձևերի մեջ: Մշակվում են նաև ինտեգրված պարապմունքներ, որոնց ընթացքում երեխային ներկայացվում են նույն դիդակտիկ նպատակին ծառայող գիտելիքներ տարբեր ոլորտներից:

Ուսուցման կազմակերպման բավական արդյունավետ ձև է էքսկուրսիան, որը նախապես պլանավորվում և անցկացվում է հատուկ մեթոդիկայով: Ուսուցանող էքսկուրսիան, ինչպես և պարապմունքը, բաղկացած է երեք մասից. նախապատրաստական, հիմնական և ամփոփող:

Նախադպրոցական դաստիարակության հայեցակարգի համաձայն, նախադպրոցականի ուսուցման կազմակերպման ամենաարդյունավետ, հետևաբար

հիմնական ձևը դիդակտիկ խաղն է, որն աստիճանաբար փոխարինելու է ուսուցման կազմակերպման «դասային» ձևերը:

Ուսուցման գործընթացը շարունակվում է նաև պարապմունքներից և դիդակտիկ խաղերից դուրս՝ ազատ ժամանցի, հանդեսների և տոնակատարությունների, զբոսանքի, խաղերի ընթացքում: Ուսուցման կազմակերպման ավանդական ձևերը պարբերաբար կատարելագործվում են, մշակվում են և մանկապարտեզ են մուտք գործում ուսուցման կազմակերպման նոր ձևեր:

Դրանցից են.

- ինտելեկտուալ խաղերը,
- խաղ-բանավեճերը,
- խաղ-մրցույթները:
- Ուսուցման գործընթացը նախադպրոցական տարիքում ուղղված է երեխայի անձի զարգացմանը, այն լրացնում է նախադպրոցականի դաստիարակության բարդ գործընթացին:
- *Նախադպրոցական տարիքի երեխաների զարգացման համար անհրաժեշտ միջավայրը*
- Նախադպրոցական երեխաների զարգացման և կրթական պետական չափորոշիչները սահմանում են երեխաների կարողությունների և գիտելիքների վերաբերյալ ակնկալիքները՝ պայմանավորված տարիքային բնականոն զարգացման և ազգային-մշակութային առանձնահատկություններով:
- Երեխաների զարգացման չափորոշիչները նկարագրում են, թե ինչ պետք է իմանա և ինչ կարողանա անել երեխան տվյալ տարիքում: Այս փաստաթուղթը մանկավարժներին և ծնողներին կարևոր տեղեկություններ է տալիս զարգացման տարբեր ոլորտներում տվյալ տարիքի երեխաների զարգացմանը և ուսումնառությանը առչվող ակնկալիքների վերաբերյալ:
- Չափորոշչային պահանջների հիմքում ընկած է այն համոզմունքը, որ երեխաների ուսումնառությունը և զարգացումը բազմակողմանի է, քանի որ ֆիզիկական զարգացման հետ մեկտեղ զարգանում է նաև երեխայի խոսքն ու լեզուն, զգացմունքները, սոցիալական շփման և իմացական հմտությունները և

այլն: Յետևաբար, բոլոր ոլորտները կարևոր են երեխայի համակողմանի զարգացման համար և պետք է հավասարապես արժևորվեն:

ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԾԵՍԵՐՆ ՈՒ ՏՈՆԵՐԸ

Հայ երեխային հայեցի կրթությունը և դաստիարակությունն այնքան են անհրաժեշտ, որքան մեսրոպյան այբուբենը՝ հայոց լեզուն իմանալու համար:

Այս հետազոտական աշխատանքում ներկայացնում եմ մի քանի ազգային տոն, որոնք երկար ճանապարհ են անցել հեթանոսությունից մինչև քրիստոնեություն:

Առանձնացրել եմ այն տոներն ու ծեսերը, որոնք մենք տոնել ու տոնում ենք մանկապարտեզում՝ երեխաների հետ միասին:

Կներկայացնեմ նաև իմ հանդեսից մի քանի հատված ու նկարներ:

Սուրբ Չատիկն ու Անահիտ Աստվածուհին

Ամբողջ քրիստոնյա աշխարհում Չատիկը համարվում է Քրիստոսի հարության տոնը: Չատիկ անվանումն առաջացել է զատել բառից, որը նշանակում է զատվել և հեռանալ մեղքերից: Այն համարվում է եկեղեցական 5 տաղավար տոներից մեկը և այս օրն ամբողջ քրիստոնյա աշխարհը տոնում է Քրիստոսի հարությունը, իրար հայտնելով ավետիսը՝ «Քրիստոս հարյավ ի մեռելոց» և ի պատասխան ստանալով՝ Օրհնյալ է հարությունը Քրիստոսի»:

Սակայն հայոց աշխարհում զատկի տոնի արմատները շատ ավելի հին են: Չատիկը հնում համարվում էր գարնանացանի տոնը և նվիրված էր Անահիտ դիցուհուն, ով էլ հովանավորում էր մայր հողի բեղմնավորումը:

Չատիկն այստեղ կրկին ծագում է զատել բառից, քանի որ հենց Անահիտն էր, որ միմյանցից զատում էր բնության գույները: Ըստ ավանդության, երբ ջրհեղեղից հետո Արացիները բնակություն հաստատեցին Արարատյան դաշտում, նրանք նկատեցին, որ ծիլ ու ծաղկուկներն ամբողջությամբ գորշությամբ է պատված: Եվ Արիների նահապետ Մանը զոհեր է մատուցում Անահիտ աստվածուհուն՝ խնդրելով նրան, որպեսզի վանի գորշությունն ու իրենց վերադարձնի բնության հազարավոր գույները: Սակայն Անահիտը պատասխանում է, որ բնության գույները կարող է վերադարձնել միայն Չազարան հավքը, որը դյուրեւ ձայնով երգում է և գույնզգույն ձվեր ածում, որով և նորոգվում են բնության գույները: Բայց այժմ հավքը պահվում է ստորգետնյա թագավորությունում, և Մանը պետք է ազատի և վերադարձնի նրան:

Մանը վերադառնում է Արարատ Չազարան հավքի հետ: Նա հավքին դնում է գետնին, և հավքը սկսում է երգել՝ բազմաթիվ գույներ ճառագելով և գույնզգույն ձվեր ածելով: Այնուհետև Անահիտը, գալով Արարատ, հավաքում է գույնզգույն ձվերը և շաղ տալիս ողջ դաշտով մեկ: Իսկ այնուհետև պատվիրում է հավքին բույն դնել Արարատ լեռան վրա և մշտապես գույներ տարածել երկրի վրա:

Եվ այդ օրվանից Արիները սկսում են ուրախ վարել և ցանել հողը, իսկ մանուկները, ջահել հարսներն ու աղջիկները մինչև ուշ երեկո երգում, պարում ու ձվախաղ են խաղում:

Ի տարբերություն քրիստոնյաների, ովքեր զատկի ձվերը ներկում են մուգ կարմիր գույնով (Քրիստոսի թափած արյան գույնը), Արիացիները զատկի ձվերը ներկում էին բոլոր հնարավոր գույներով: Նրանց համար զատկի տոնի իմաստը կյանքի վերածնունդը և բնության գարնանային զարթոնքը տոնելու մեջ էր:

Այս տարի Սուրբ Չատիկը տոնվեց ապրիլի 17-ին: Մենք մեծ շուքով, երգ ու պարով երեխաների հետ նշեցինք ամենակարևոր տոներից մեկը: Երեխաներին նկարների, խաղերի միջոցով ծանոթացրինք տոնին ու դրա ամբողջ զորությանը:

Տոնին նախապատրաստվելու համար նախապես երեխաները դաստիարակների օգնությամբ մատուցարանների մեջ ցանում են ցորեն: Դրա կանաչ ծիլերն օգտագործում են սպասք ձևավորելու և ածիկ պատրաստելու համար:

Չատիկին նվիրված ցերեկույթից հատված

Նպատակը.

Նպատակն է հայեցի դաստիարակությունը, կրթությունը, գեղագիտականը, բարոյականը, ինչու չէ, նաև պատմական՝ անցյալը իմանալը, գնահատելն ու սովորելը: Դրանք հարստացնում են մանկական ու ջինջ հոգեաշխարհը:

Բուն հանդես.

Տոնակատարությունը և՛ մեծերի, և՛ երեխաների համար էր: Այդ իսկ պատճառով մանկապարտեզ էինք հրավիրել ծնողներին, տատիկներին և պապիկներին: Այս միջոցառումը մեծ խորհուրդ էր պարունակում: Սովորաբար ցերեկույթներին ներկա են լինում մայրիկներն ու հայրիկները, և սովորում են մնում հատկապես մեծ տատիկներին: Կարևոր է, որ երեխան փոքր տարիքից մեծարի, օգնի, հարկ եղած դեպքում նաև խնամի ընտանիքի ավագներին:

Երեխաներն ու հյուրերը միմյանց ավետում են «Քրիստոս հարյավ ի մեռելոց» «Օրհնյալ Է Հարությունը Քրիստոսի»: Երեխաները արտասանում են, ինչում են երգեր ու պարեր, ներկայանացվում է փոքրիկ թամբերականացում. Դրանց հաջորդում է ներկված ձվերով խաղը և հանելուկների մրցույթը: Միջոցառումն ավարտվում է

հայկական ժողովրդական պարով, որին մեծ խանդավառությամբ մասնակցում են թե՛ փոքրերը, թե՛ մեծերը:

Նկարներ այս տարվա Սուրբ Չատիկից

Վարդավառն ու Աստղիկ Աստվածուհին

Վարդավառը քրիստոնյա աշխարհում տարածված է, որպես Քրիստոսի պայծառակերպության օր, որը նշվում է Քրիստոսի հարությանից հետո 98-րդ օրը: Տոնի ժամանակ ժողովրդական սովորություններից է միմյանց վրա ջուր ցողելն ու աղավսիներ բաց թողնելը, որոնք խորհրդանշում են ջրհեղեղը, Նոյի ընտանիքի փրկությունը և Նոյի աղավսուն:

Հեթանոսական շրջանում Վարդավառ տոնը նվիրված է եղել Աստղիկին: Աստղիկը հայոց դիցարանում համարվում էր սիրո և գեղեցկության աստվածուհին, ինչպես նաև ամպրոպի աստված Վահագնի սիրեցյալը:

Ըստ ավանդազրույցի՝ Աստղիկը ծնվել է ծովի փրփուրներից և որտեղ որ քայլում էր, նրա ոտքերից կաթկթացող արյան հետքերի տեղում վարդեր էին բուսնում: Ատղիկ աստվածուհին նաև երկնքից վարդեր շաղ տալով հայ աղջիկներին օժտում էր աստվածային գեղեցկությամբ: Վարդավառը հայոց աշխարհում ամենասիրելի տոներից մեկն էր և տոնվում էր մեծ շուքով: Այդ օրը բոլորը միմյանց վրա ջուր էին ցանում և իրար սեր ու գեղեցկություն տալիս: Տոնի ընթացքում նրանք փառաբանում էին Աստղիկին և միմյանց նվիրում տոնի խորհրդանշիչ՝ վարդը:

Ըստ արիական ավանդույթներից մեկի՝ ստորգետնյա աստվածն առևանգում է Աստղիկին, որի հետևանքով արիների միջից վերանում են սերն ու գեղեցկությունը, և նրանց հոգիներում բույն է դնում ատելությունը: Բոլորը դառնում են տգեղ ու անգութ: Բայց Վահագնը, հաղթելով հրեշին, ազատում է Աստղիկին և, շրջելով Հայոց աշխարհով, արիներին օժում է վարդաջրով, վարդավառ է սարքում և նրանց վերստին օժտում աստղիկյան սիրառատությամբ:

Հնում մարդիկ Վարդավառը նշել են հիմնականում գետերի աղբյուրների կամ լճերի ափին՝ այնտեղ, որտեղ ջուրն առատ է եղել: Վարդավառը նաև համարվել էր ջրի տարերքի պաշտամունքի տոն: Հայերի մեջ տարածված են ջրի և անձրևաբերության հետ կապված բազմաթիվ ծեսեր: Ջուրն ասոցացվել է նաև կապույտ գույնի հետ, որը և՛ պարզություն, և՛ մաքրություն է խորհրդանշում: Համաձայն շումերական աղբյուրների, հայերը Հայա տիեզերական ջրերի և իմաստության աստծո որդիներն են, և ըստ «Սամա ծռեր» էպոսի՝ հայերը պաշտել են ջուրը և իրենց համարել ջրից ստեղծված (Սանասար և Բաղդասար):

Վարդավառը համարվում է նաև խնձորի տոնը: Ընդունված սովորությունն կար, որ մինչև Վարդավառ խնձոր չէին ուտում: Եվ Վարդավառին՝ խնձորի բերքի օրհնությունից հետո, նոր կարելի էր բերքը հավաքել և օգտագործել:

Ամեն տարի երեխաների հետ այցելում ենք «Վարդավառի այգի», որը գտնվում է Էրեբունի վարչական շրջանում: Երեխաները ջրցողներով ու փոքրիկ դուլներով հաճույքով և մեծ խանդավառությամբ «վարդավառ» են խաղում: Փորձում ենք մանկուց սերմանել սերը ազգային հանդեպ:

Նկարներ այս տարվա Վարդավառից

Նոր Տարի

Ըստ պատմական տվյալների, վաղ ժամանակներում հայերը Նոր տարին նշել են մարտի 21- ին՝ գարնանային գիշերահավասարի օրը: Բնությունը հարություն է առնում գարնան սկզբին, և հայ մարդը այդ օրն էլ դարձրել է Նոր տարի և նշել շքեղ տոնախմբությամբ՝ փառաբանելով բնության զարթոնքը, ակնկալելով բերքառատ տարի: Հայկական երկրորդ տարեգլուխը եղել է Նավասարդի 1-ը (օգոստոսի 11-ը) և տևել է մինչև սեպտեմբերի 9-ը: Ըստ ավանդության, Հայկ նահապետը Հայոց ձոր գավառում սպանել է բռնակալ Բելին՝ ազատություն պարգևելով իր տոհմին ու հետևորդներին: Ենթադրաբար դա տեղի է ունեցել մ. թ. ա. 2492թ. օգոստոսի 11-ին: Օգոստոսյան տոնը հայերը կոչել են Նավասարդ: Բառը կազմված է նավա/նոր և սարդ/տարի բառերից և նշանակում է Նոր տարի: 18-րդ դարում, Սիմեոն Երևանցի կաթողիկոսի օրոք, որպես Նոր տարվա սկիզբ ընդունվեց հունվարի 1-ը (համապատասխանեցնելով քրիստոնեական մի շարք երկրներում ընդունված տարեսկզբի հետ): Միայն 20–րդ դարի սկզբներից համընդհանուր դարձավ հունվարի 1-ը, որպես տարվա սկիզբ, տոնելը:

Նոր տարվա տոնական խնջույքը սկսվում էր դեկտեմբերի 31-ի ընթրիքով:

Նոր տարվա նախօրեին մանկապարտեզներում զարդարվում են Ամանորի խորհրդանիշ տոնածառներն ու ամանորյա շնչով ողողվում են բոլոր խմբասենյակները:

Երեխաները սովորում են ամանորյա երգեր ու ոտանավորներ: Տարեմուտին մանկապարտեզ է գալիս Ձմեռ Պապին և բոլորին հանձնում նվերներ:

Շատ կարևոր են համարում այսպիսի ընտանեկան տոների նշումը վաղ հասակից: Երեխաների մեջ մանկուց պետք է սերմանել ընտանեկան առիթների հանդեպ սերն ու ջերմությունը:

Տրնդեզ կամ Տեռնընդառաջ

Փետրվարի 14-ին, մանկապարտեզի բակում նշեցինք հայկական ավանդական Տեռնընդառաջը: Տեռնընդառաջը Հայ Առաքելական եկեղեցու տերունի և անշարժ տոներից է, որը նշվում է Սուրբ Ծննդից քառասուն օր հետո՝ փետրվարի 14-ին. բայց տոնակատարությունները սկսվում են փետրվարի 13-ի երեկոյան: Ըստ ավանդույթի, այդ օրը պետք է պատրաստել աղանձ, դրան խառնել քաղցրեղեն, կոնֆետ, ինչպես նաև չրեղեն ու ընդդեմ են բաժանել արարողությանը ներկա մարդկանց: Տրնդեզի օրը սովորաբար եկեղեցիների բակում մեծ խարույկ են վառում: Այդ օրը շատ են նաև ամուսնացող զույգերը, ովքեր Աստծո օրհնությունը ստանալուց հետո թռնում են կրակի վրայով:

Եզրակացություն

Եվ այսպես, ուսումնասիրելով մասնագիտական գրականությունը, կատարելով փորձարկումները, եկանք հետևյալ եզրահանգմանը. մշակույթի փոխանցման ճևերի մեջ կարևոր դեր ունեն ծեսերը: Տեխնոլոգիական խնդրի հաջող լուծումը պայմանավորված է ամենից առաջ այն մթնոլորտով և զարգացնող միջավայրով, որոնք ստեղծում է դաստիարակը, հաշվի առնելով իր խմբի երեխաների անհատական, հոգեբանական, տարիքային առանձնահատկություններն ու կարիքները: Ծեսերի իրականացումը զարգացման կենտրոնում նպատակ ունի երեխաներին փոխանցել մշակութային ժառանգության բազմաշերտ արժեքները՝ նպաստելով երեխաների հայեցի դաստիարակությանը և իրական արժեքների ձևավորմանը: Ճիշտ է, մանկահասակ երեխաները ամբողջովին չեն կարող ընկալել ծեսերի իմաստն ու նշանակությունը, սակայն, նրանց ճիշտ ուղղորդելով և օրինակ ծառայելով, կարելի է շատ մեծ արդյունքների հասնել:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Լալա Սմբատյան «Տոնական Ղողանջներ»
2. Կ. Ղազարյան, Ա.Աբաջյան, Է. Սամվելյան «Ուրախ տոները մանկապարտեզում», ուսումնական ձեռնարկ
3. armgeo.am
4. liliazakharyan.wordpress.com
5. Անահիտ Վարդանյան, Հասմիկ Հովհաննիսյան և ուրիշներ «Սովորեցնում ենք խոսել ճիշտ», մեթոդական ձեռնարկ
6. https://kznaknaxadprocakan.blogspot.com/p/blog-page_2.html

